

А.А. ПАЛІЄНКО, студентка НТУ «ХПІ»

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Пропонується програма виявлення інноваційного потенціалу підприємства та його інноваційної діяльності. В роботі розглядаються підходи до аналізу становища підприємства в сфері інноваційної політики, наведено систему показників, за допомогою яких можна охарактеризувати інноваційну активність організації. Запропоновано методіку проведення аналізу інноваційної діяльності та його етапи.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційна активність, інноваційний потенціал, аналіз інноваційної діяльності.

Вступ. Головна передумова інноваційної діяльності підприємства полягає в тому, що все, що створюється, старіє. Тому необхідно систематично відкидати все те, що зносилося, застаріло, стало гальмом на шляху до прогресу, а також враховувати помилки, невдачі і прорахунки. Практика показує: ніщо так не змушує керівника зосередитися на інноваційній ідеї, як усвідомлення того, що вироблений продукт вже в найближчому майбутньому виявиться застарілим. Отже необхідно активно розвивати інноваційні напрями діяльності і досліджувати її ефективність.

Аналіз основних досягнень і літератури. Дослідження окремих теоретичних і практичних аспектів формування підходів до аналізу інноваційної діяльності підприємства неодноразово здійснювалися вітчизняними і зарубіжними теоретиками. Для оцінки інноваційної активності організації і її інноваційної конкурентоздатності були здійснені спроби розробки показників інноваційної діяльності.

Мета дослідження. Метою статті є визначення сучасних методик дослідження інноваційної діяльності підприємств та їх удосконалення.

Матеріали досліджень. В сучасних умовах темпи зростання економіки України значною мірою залежать від ефективності функціонування її інноваційного сектору. Одним із головних стратегічних пріоритетів економічної політики України визначено формування основних засад інноваційного розвитку [3]. Ефективність інноваційної сфери перетворюється у вирішальний чинник забезпечення

конкурентоспроможності підприємств. У зв'язку з цим, аналіз теоретико-методологічних досліджень у галузі інноваційної діяльності на промислових підприємствах в Україні набуває актуальність.

Інноваційна діяльність у сучасних умовах формування інноваційної економіки становить систему взаємопов'язаних стадій загального інноваційного циклу розвитку виробництва, що починається із здобуття (придбання) населенням країни певної суми знань у системі освіти і завершується використанням матеріалізованих інноваційних результатів інтелектуального розвитку суспільства в секторах економіки.

Поняття «інновації» за своєю суттю означає нововведення. У більш широкому розумінні - це прогресивні техніко-технологічні та соціально-економічні зміни, поява нових способів виробництва, видів продукції та послуг, освоєння нових ринків збуту [2].

Оскільки інноваційна діяльність характеризується багатонаправленістю і зачіпає практично всі сфери роботи організації, то заслуговує на увагу методичний підхід, розроблений вченим В. Мединський, який пропонує наступні основні критерії оцінки інновацій [4]:

1) відповідність інноваційної діяльності цілям, стратегії, політики і цінностям організації;

2) маркетингові характеристики (оцінка частки ринку, займаної інноваційною продукцією, ймовірність комерційного успіху, оцінка конкурентів);

3) НДДКР (відповідність всіх проектів інноваційної стратегії організації, наявність науково-технічних ресурсів, вартість і час розробки проекту);

4) фінанси (вартість НДДКР, витрати на виробництво, вартість маркетингових досліджень, очікувана норма прибутку, відповідність проектів критеріям ефективності фінансових вкладень, прийнятим в організації);

5) виробництво (узгодженість інноваційної стратегії з наявними потужностями, рівень безпеки виробництва, вартість і наявність необхідної сировини і матеріалів, а також комплектуючих для здійснення інновацій).

Таким чином, В. Мединський основну увагу в оцінці інновацій приділяє самій організації, її можливостям з урахуванням тих сфер, від ефективності функціонування яких залежить результативність інноваційного процесу.

Інноваційну діяльність підприємства, її рівень та активність детермінує інноваційний потенціал підприємства. В свою чергу, формування інноваційного потенціалу, тобто виникнення специфічних якісних змін в загальному економічному потенціалі підприємства, його накопичення та активізація безпосередньо залежить від інноваційного клімату на підприємстві. Інноваційний клімат підприємства виступає основним фактором процесу інноваційної діяльності суб'єкта господарювання.

Аналіз інноваційної діяльності здійснюється за окремими групами показників: показники, які характеризують установи, що займаються інноваційною діяльністю; показники результатів інноваційної діяльності; показники використання результатів інноваційної діяльності; показники ефекту від інноваційної діяльності. Практичне використання наукового, науково-технічного, інтелектуального результату є сутністю інноваційної діяльності, компонентами якої є новації, інвестиції та час, необхідні для перетворення нововведень у нововведення та інновації (самі нововведення)[1].

Результати досліджень. Для оцінки інноваційної активності організації та її інноваційної конкурентоспроможності у вітчизняній і зарубіжній практиці широко застосовуються показники інноваційної діяльності організації.

Показники, найбільш широко вживані у вітчизняній і зарубіжній практиці і характеризують інноваційну активність організації, її інноваційну конкурентоспроможність, можна розбити на наступні групи: витратні; за часом; оновлюваності; структурні.

Витратні показники:

1) питомі витрати на НДДКР в обсязі продажів, які характеризують показник наукоємності продукції фірми ;

2) питомі витрати на придбання ліцензій , патентів , ноу -хау ;

3) витрати на придбання інноваційних фірм;

4) наявність фондів на розвиток ініціативних розробок .

Показники, що характеризують динаміку інноваційного процесу:

1) показник інноваційності ТАТ, який походить від словосполучення «turn - around time» («встигай повертатися») - період часу з моменту усвідомлення потреби чи попиту на новий продукт до моменту його відправки на ринок або споживачеві у великих кількостях;

2) тривалість процесу розробки нового продукту (нової технології);

3) тривалість підготовки виробництва нового продукту;

4) тривалість виробничого циклу нового продукту.

Показники оновлюваності:

1) кількість розробок або впроваджень нововведень -продуктів і нововведень - процесів;

2) показники динаміки поновлення портфеля продукції (питома вага продукції , що випускається 2, 3, 5 і 10 років);

3) кількість придбаних (переданих) нових технологій (технічних досягнень);

4) обсяг експортованої інноваційної продукції;

5) обсяг наданих нових послуг.

Структурні показники:

1) склад і кількість дослідницьких, які розробляють та інших науково-технічних структурних підрозділів (включаючи експериментальні та випробувальні комплекси);

2) склад і кількість спільних підприємств, зайнятих використанням нової технології та створенням нової продукції;

3) чисельність і структура співробітників, зайнятих НДДКР;

4) склад і число творчих ініціативних тимчасових бригад, груп.

Найбільш часто використовуються показники , що відображають питомі витрати фірми на НДДКР в обсязі її продажів і чисельність науково-технічних підрозділів.

Розглянемо методику проведення аналізу інноваційної діяльності [1].

На першому етапі повинен здійснюється аналіз інноваційного потенціалу підприємства. Одночасно з цим дається оцінка ролі власного капіталу у формуванні і розвитку інноваційного потенціалу. Надалі проводиться аналіз впливу основних техніко -економічних факторів на зміну структури інноваційного потенціалу в звітному періоді в порівнянні з попереднім. При цьому виявляються внутрішньогосподарські резерви зростання інноваційного потенціалу підприємства.

На другому етапі проводиться аналіз інноваційної активності підприємства, насамперед на основі динаміки зміни величини витрат на інноваційну діяльність та кількості інноваційних проектів, що знаходяться в розробці підприємства, у звітному періоді в порівнянні з попереднім. Виявляється вплив основних факторів на зміну цих показників. Потім виявляються внутрішні резерви підвищення інноваційної активності підприємства.

На третьому етапі оцінюються результати інноваційної діяльності. Тут же проводиться оцінка ефективності реалізованих підприємством

інновацій та їх впливу на показники ефективності функціонування підприємства. Потім виявляються можливі резерви поліпшення цих показників.

За результатами аналізу обґрунтовується доцільність розробки та реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності інноваційної діяльності та стійкості функціонування підприємства.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. Існують різні методичні підходи, які характеризують інноваційну активність організації. Ефективність даних підходів залежить від врахування комплексних показників конкурентоспроможності конкретної організації при аналізі оцінки її результативності. Для підвищення ефективності методичних підходів щодо характеристики інноваційної активності необхідно враховувати передовий досвід впровадження інновацій.

Список літератури: 1 *Власова В.М.*, Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия / *В.М Власова, И.В Журавлева, Э.И Крылов.* - Финансы и статистика 2007. 2. *Грибов В.А.* Экономика предприятия / *В.А Грибов, В.И Груздинов* – М., 2008. 3. *Исаев В.В.* «Круглый стол» в Институте стратегических инноваций / *В.В. Исаев / Инновации.* – 2000. - № 5,6. 4. *Медынский, В.Г.* Инновационный менеджмент: учебник / *В. Медынский.* – М.: ИНФРА – М., 2008. – 295с. 5. *Шарко М.В.* Управление развитием инноваций в промышленном производстве / *М.В. Шарко.* – Херсон.: Олди-Плюс, – 2010. – 448с. 5. *Б.В.* Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону. Наукове видання. / *Б.В. Буркинський, Є.В. Лазарева-*О.: ІПРЕЕД НАН України, 2007, – 140 с.

Надійшла до редколегії 17.12.2013

УДК 658.5.012.1

Методологія дослідження інноваційної діяльності підприємства / А.О. Палієнко // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67'(1040) - С. 167-171. Бібліогр.: 5 назв.

Предлагается программа выявления инновационного потенциала предприятия и его инновационной деятельности. В работе рассматриваются подходы к анализу положения предприятия в области инновационной политики, приведена система показателей, с помощью которых можно характеризовать инновационную активность организации. Предложена методика проведения анализа инновационной деятельности и ее этапы.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инновационная активность, инновационный потенциал, анализ инновационной деятельности.

The program of exposure of innovative potential of enterprise and his innovative activity is offered. In-process examined going near the analysis of position of enterprise in area of innovative policy, the system of indexes by which it is possible to characterize innovative activity of organization is resulted. Offered method of leathrough of analysis of innovative activity and its stages.

Keywords: innovations, innovative activity, innovative potential, analys of innovative activity.